

90 let Masarykova onkologického ústavu

Tak jsem si chtěl ulehčit úlohu sepsat úvodník k devadesátinám Masarykova onkologického ústavu, proto jsem použil umělou inteligenci a ta mi na slovo devadesát nic neporadila, ale k ústavu dodala: *Devadesát let Masarykova onkologického ústavu znamená, že Masarykův onkologický ústav slaví 90 let své existence. Tento ústav je významným zdravotnickým zařízením v České republice specializujícím se na prevenci, diagnostiku a léčbu onkologických onemocnění.* No a s tímto tvrzením nelze nesouhlasit.

O historii ústavu na Žlutém kopci vyšlo více publikací (Čejka, Linhartová, Šlampa aj.) a určitě by se daly citovat pasáže textu z těchto knih. Já se ve svém úvodníku chci věnovat zakládajícím osobnostem a prvnímu řediteli ústavu, o kterém toho nebylo mnoho publikováno.

Doc. Jaroslav Bakeš, chirurg, stanovil koncepci a vizi ústavu, který se bude zabývat léčbou nádorů a jejich výzkumem. Bohužel se otevření ústavu nedožil, zemřel na zápal plic v Polsku při jedné z mnoha jeho loveckých výprav. Kromě toho, že byl lékařem, byl po svém otci i významným mineralogem a jejich obrovská sbírka minerálů byla po jeho smrti odkoupena Moravským zemským muzeem. Výtěžek byl využit pro výstavbu ústavu. Stavbu ústavu pak dokončila jeho matka Lucie Bakešová, která poslala ústavu více vnímala jako pomoc nevléčitelně nemocným. Během stavby se na základě nejnovějších poznatků léčby zhoubných nádorů ionizujícím zá-

řením změnila koncepce a vybudoval se především první radioléčebný ústav v republice (spolu s diagnostikou, chirurgií, gynekologií a experimentální onkologií). Doc. Bakeš byl na svou dobu i tak trochu extravagantní, vlastnil snad první auto v Brně, postavil i na dnešní poměry nezvyklou vilu dole na ulici Lipová, hodně cestoval, dalo by se říci, že byl opravdu vizionář.

První ředitel, prof. Richard Werner, rovněž chirurg, byl stejně jako doc. Bakeš nadšenec pro léčbu rakoviny radioaktivním zářením, především v kombinaci s chirurgickými výkony. Do Brna se chtěl schovat před nacistickými árijskými zákony v Německu, neboť byl židovského přesvědčení. Bohužel po obsazení Československa byl v r. 1942 odeslán do Terezína, kde následkem útrap a nelidského zacházení v únoru 1945 umírá. Prof. Werner byl velice zkušeným onkologem, více let vedl jako ředitel onkologický ústav v Heidelbergu (1934–1939), byl prezidentem Německé rentgenologické společnosti a zakladatelem významného časopisu pro radioterapii *Strahlentherapie* z r. 1912. Proti jeho deportaci do Terezína pracovníci onkologického ústavu z pochopitelných důvodů (hrozba postihu) veřejně neprotestovali. A bohužel po válce se řadu let na jeho význam jaksi pozapomnělo.

Pro následující data využívám vzpomínek prim. Zdeňky Mechl, letos 97letého. V ústavu pracoval od r. 1957. Významně se zapojil do vývoje nových protinádo-

rových preparátů, nových laboratorních a diagnostických metod. A hlavně důsledně se svým kamarádem radioterapeutem prim. Miloušem Konečným zaváděli nové kombinované postupy v léčbě zhoubných nádorů a zasloužili se o zahraniční spolupráci. I jejich zásluhou nebyl ústav nikdy izolován od spolupráce s vyspělými zahraničními ústavu v západní Evropě. Prim. Mechl byl jedním ze zakladatelů časopisu *Klinická onkologie* (1986) a oblíbených Brněnských onkologických dnů (1977, nultý ročník).

A z mých vzpomínek? V ústavu jsem stážíval od r. 1988. Tehdy se do tak prestižního ústavu přijímalo na základě konkurzu a já stálý úvazek získal až v r. 1990. Hned od začátku mne fascinovala aktivita pracovníků ústavu ve výzkumu, v zavádění nových metod, nových preparátů. Jsem rád, že ústav se snaží být odborně a vybavením pořád na špičce v Evropě, a předpokládám, že tato snaha bude i v dalších letech pokračovat.

Úvodník chci také ukončit veseleji i trochu s nadsázkou kresbami prim. Milouše Konečného.

prof. MUDr. Pavel Šlampa, CSc.

